

Psykiatri

Tilsynet i henhold til grundlovens § 71
§71-tilsynet alm. del - Bilag 140
Offentligt

**Sekretariats- og
Kommunikations-
afdelingen**

Folketingets § 71 - tilsyn
Att. Anne Mette Risager
Christiansborg
1240 København K

Kristineberg 3
2100 København Ø.

Telefon 45 11 20 00
Direkte 45 11 20 16
Fax 45 11 20 07
Mail psykiatri@regionh.dk
Web www.psykiatri-regionh.dk

Journal nr.: 200711388
Ref.: Natasja Balslev

Dato: 16. juli 2010

Vedr. Årsberetning 2009 fra Det Psykiatriske Patientklagenævn

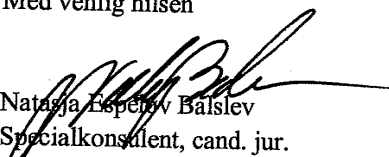
På baggrund § 71- tilsynets forespørgsel af 28. juni 2010 vedr. Det Psykiatriske Patientklagenævns Årsberetning 2009, kan det oplyses, at den omtalte sag, der medførte en betydelig omgørelsesprocent i Region Hovedstadens Psykiatri sager, har ført til, at psykiatrien er blevet opmærksom på, at der er et behov for øget fokus på dokumentation.

Sagen har således medført, at der er taget initiativ til at iværksætte en Handleplan for nedbringelse af tvang i Region Hovedstadens Psykiatri, en plan, der blandt andet retter fokus på:

- Forebyggende foranstaltninger
- Opfølgning på tvang
- Mere undervisning af personale
- Projekter der med hjælp fra satspuljemidler skal føre til oprettelse af et modelcenter "den gode psykiatriske afdeling"
- Kvalitetsudvikling af dokumentation
- Videndeling.

Handleplanen, der er i tråd med Danske Regioners vision om en psykiatri i verdensklasse, er vedlagt til orientering.

Med venlig hilsen

Natasja Balslev
Specialkonsulent, cand. jur.
natasja.balslev@regionh.dk

NOTAT

Kristineberg 3
2100 København Ø.

Telefon 45 11 20 00
Direkte 45112015
Fax 45 11 20 07
Mail psykiatri@regionh.dk
Web www.psykiatri-regionh.dk

Dato: 15. juni 2010

Handleplan for nedbringelse af tvang

Indledning

Region Hovedstadens Psykiatri har en målsætning om at nedbringe anvendelsen af tvang samt at kvalitetsudvikle den tvang, som er nødvendig at anvende.

I Region Hovedstadens Psykiatri arbejdes der generelt med at nedbringe tvang på de psykiatriske centre, og dette arbejde skal fortsætte. Derudover har Region Hovedstadens Psykiatri i 2009 taget initiativ til at udarbejde en handleplan for at kvalitetsudvikle den tvang, der anvendes, for at sikre at den er i overensstemmelse med psykiatriens værdigrundlag, den til enhver tid gældende lovgivning samt praksis fra patientklagenævne. Samtidig er der i Region Hovedstadens Psykiatri sat en række initiativer og projekter i gang, som har til formål at udvikle kvaliteten af patientbehandlingen i Region Hovedstadens Psykiatri. En meget stor del af disse initiativer forventes direkte eller indirekte at bidrage til at nedbringe anvendelsen af tvang i Region Hovedstadens Psykiatri.

Der er imidlertid behov for at målrette og fokusere indsatsen på de områder, som vurderes at have størst effekt på nedbringelsen af tvang. Det indgår i Kvalitetsstrategien for 2010-2013 og Virksomhedsplanen for 2010, at der skal udarbejdes en handleplan for nedbringelse af tvang. Målet er at nedbringe antallet af tvangsfikseringer og antallet af langvarige tvangsfikseringer over 48 timer med 20 pct. i perioden 2010-2013.

Forslag til nye initiativer

Region Hovedstadens Psykiatri har valgt at prioritere følgende initiativer, hvoraf en del er udsprunget af erfaringer fra gennembrudsmetoden og har vist sig at have en konkret målbar positiv effekt, hvad angår omfanget af anvendelse af tvang:

1. Forebyggende foranstaltninger

Forhåndstilkendegivelser og eftersamtaler

Formål

Erfaringerne fra Gennembrudsmetoden viser, at systematisk brug af forhåndstilkendegivelser og eftersamtaler medvirker til at nedbringe brugen af tvang.

Forhåndstilkendegivelser er en samtale der afholdes med patienter, hvor personalet vurderer, der er risiko for, at der kan opstå konflikter som kan føre til anvendelse af tvang. Samtalen kan finde sted ifm. et ambulært forløb og/eller ved indlæggelse. Formålet med samtalerne er medinddrage patientens ønsker og forslag til løsninger ifm. en eventuel konfliktsituation og derigennem forebygge konflikter og brug af tvang. Indholdet af samtalerne journalføres.

En eftersamtale er en samtale, der afholdes med patienter, efter de har oplevet en tvangssituation. Formålet med eftersamtalerne er at give både patienten og personalet mulighed for at drøfte oplevelsen og reflektere over forløbet op til, under og efter tvangssituationen. Personalet opnår således et konkret kendskab til patienten, hvilket kan gøre personalet klogere på, hvordan tvangssituationer kan håndteres på en bedre måde, samt at forebygge at tvangssituationer opstår fremover.

Konkret indsats

Samtlige patienter, hvor der vurderes at være risiko for tvangsanvendelse, skal fremover tilbydes samtaler mhp. forhåndstilkendegivelser og eftersamtale ved tvang. Der skal udarbejdes en skabelon for en samarbejdsaftale og en samtaleguide, hvori der indgår forslag til spørgsmål og fremgangsmåde til hjælp for personalet i dialogen med patienten under samtalerne. Personalet skal være uddannet til at kunne gennemføre disse samtaler, og der skal derfor undervises i, hvordan samtalerne afholdes. I udarbejdelsen af samtaleguiden hentes inspiration fra Gennembrudsmetoden, det af LAP udarbejdede "Psykiatrisk Testamente" samt andre relevante tiltag på området. Med henblik på at personalet skal uddannes i god forebyggelse af tvang, skal der udarbejdes en undervisningsfilm.

Gennemførelse

Samtaleguiden vil blive udarbejdet af en arbejdsgruppe, og Komité for Patientrettigheder og Tvang vil blive inddraget som referencegruppe. Arbejdet forventes afsluttet ultimo 2010, og samtaleguiden og samarbejdsaftalen forventes implementeret inden udgangen af året. Der følges op på implementeringen i resultataftalen for 2011.

Der vil blive produceret en undervisningsfilm, der viser eksempler på god praksis i forbindelse med anvendelse af forebyggelse af tvang, herunder gennemgang af afvikling af for- og eftersamtaler. Tilrettelæggelse af filmen igangsættes juni 2010.

Forebyggende risikovurdering

Formål

En del af tvangsansværelsen kan forebygges ved at sikre en løbende og grundig klinisk speciallægevurdering af ustabile patienter. En særlig kritisk vurdering af de enkelte patienter vil kunne medvirke til at forebygge at tvangssituationer opstår. Der vil således skulle fokuseres på den behandlingsansvarlige speciallæges stillingtagen til handlemuligheder i forhold til patienter, hvor adfærd, der kan eskalere til en tvangssituation, er forventelig.

Det er vigtigt at understrege, at anvendelse af tvang altid skal ske efter mindste middels princip og således være sidste udvej. Brøset Violence Checklist (BVC) er en tjekliste, der skal hjælpe klinikere med at forudse voldelig og aggressiv adfærd i løbet af det kommende døgn. Ved at foretage systematisk risikovurdering vil man kunne aflæse patientens reaktionsmønstre og på baggrund heraf søge at forebygge, at kritiske situationer eskaleres og således forebygge tvangssituationer f.eks. ved at skærpe observationsniveauet el. lign.

Konkret indsats

De psykiatriske centre skal opstille lokale planer for, hvordan den systematiske kliniske vurdering ved speciallæge, af patienter, der er i risiko for at komme i en tvangssituation, kan styrkes. Centrene er ansvarlige for at følge op på effekten af de lokale tiltag i forhold til tvangsansværelse med henblik på løbende videreudvikling af tiltagene.

Herudover har Kvalitetsrådet besluttet at implementere risikovurderingsmetoden BVC på samtlige psykiatriske centre. Det vil i den forbindelse være en mulighed for at tilknytte forskningsprojektet vedr. det nyudviklede redskab til måling af voldelige episoder før og efter indførelsen af BVC kaldet Staff Observation Agression Scale – Revised (SOAS-R) med henblik på at kunne vurdere effekten af risikovurdering på antallet af voldelige handlinger.

Gennemførelse

Handleplan for implementering af risikovurdering udarbejdes af de enkelte centre. Centrene skal udarbejde planerne inden udgangen af 3. kvartal 2010 og implementere inden udgangen af 4. kvartal 2010.

BVC implementeres først på de lukkede afsnit og derefter på åbne afsnit, for så vidt angår de patienter, for hvem det måtte være relevant.

Implementeringen af BVC forventes iværksat medio 2010.

Udskrivningsaftaler og koordinationsplaner

Formål

Nogle patienter har vanskeligt ved at overholde aftaler for den nødvendige ambulante behandling efter udskrivning. Psykiatrien er derfor forpligtet til, at der - med eller uden patientens medvirken - udarbejdes en udskrivningsaftale eller en koordinationsplan for de patienter, som efter udskrivning må antages ikke selv at ville søge den behandling eller de sociale tilbud, der er nødvendige for patientens helbred.

Formålet er at sikre opfølgning på patienten efter udskrivelse for at mindske risikoen for en eventuel genindlæggelse. I praksis udarbejdes hverken udskrivningsaftale eller koordinationsplaner i det omfang, det skønnes nødvendigt, og derfor har Region Hovedstadens Psykiatri udpeget dette som et særligt indsatsområde.

Konkret indsats

De enkelte psykiatriske centre udarbejder handleplaner for, hvorledes de konkret vil sikre udarbejdelsen af de lovpligtige udskrivningsaftaler og koordinationsplaner.

Region Hovedstadens Psykiatri vil følge op på handleplanerne og de løbende resultater.

Gennemførelse

De psykiatriske centre forventes at have udarbejdet konkrete handleplaner i august 2010. Region Hovedstadens Psykiatri vil halvårligt følge op på omfanget af anvendelsen af udskrivningsaftaler og koordinationsplaner. Det er derudover udpeget som nyt indsatsområde i resultataftalerne for 2010 og 2011.

2. Opfølgning på tvangsansværelsen

Formål

Den væsentligste erfaring fra gennembrudsprojektet har vist sig at være, at vedvarende fokus på kvaliteten i anvendelse af tvang i sig selv nedbringer tvangssituationer. Derfor er det afgørende, dels at de psykiatriske centre selv kan trække tvangssituationer fra databaser, og dels at der centralt fra kommer hyppige rapporter. Der er fokus på, at der her er tale om valide data, således at de enkelte centre reelt kan følge med i effekten af både tværgående og lokale initiativer, hvilket vil kunne bidrage til motivation for fortsættelse af allerede iværksatte initiativer samt tydeliggøre behovet for yderligere initiativer.

Konkret indsats

Der vil fremover fra blive udarbejdet månedlige rapporter med tvangsdata for de enkelte psykiatriske centre. De monitorerede områder vil være antal bæltefikserede patienter samt antal fikseringer med varighed der overstiger 48 timer, samt antal udskrivningsaftaler og koordinationsplaner. Halvårligt vil rapporterne endvidere indeholde oplysning om hyppigheden af afholdelse af forhåndstilkendegivelser og eftersamtaler.

For at sikre valide data, er det nødvendigt at registrering i Sundhedsstyrelsens tvangs-database sker løbende.

Gennemførelse

Rapporterne vil blive leveret på månedsbasis. Levering af rapporterne vil blive påbegyndt 1. august 2010.

3. Undervisning

Kompetenceudvikling af personale

Formål

Løbende kompetenceudvikling af personalet skal understøtte indsatsen for at nedbringe brugen af tvang. Region Hovedstadens Psykiatri har allerede i dag kurser i voldsforebyggelse, kommunikation, psykofysisk træning og uddanner vedligeholdelsesinstruktører.

Region Hovedstadens Psykiatri har i foråret 2010 samlet op på evalueringerne af de nuværende udbudte kurser i forebyggelse af anvendelse af tvang samt voldsforebyggelse for at videreudvikle kurserne. Kurserne skal nu revideres, så vi sikrer at de såvel hvad angår indhold som omfang tilgodeser behovet. De skal dække alle relevante faggrupper og afspejle Region Hovedstadens Psykiatri's mål på området. Der skal uddannes et fast team af vedligeholdelsesinstruktører i Region Hovedstadens Psykiatri, som fremadrettet kan varetage såvel dele af den tværgående som af den lokale undervisning i tvangsforebyggelse, således at undervisningen bliver mere lokalt forankret.

Konkret indsats

Der vil blive nedsat en arbejdsgruppe, der på baggrund af interne evalueringer og erfaring vil drøfte den videre udvikling af kurser til forebyggelse af tvang. Repræsentanter fra socialpsykiatrien indgår heri.

Gennemførelse

Arbejdsgruppen vil vurdere undervisningsbehov og indhold af de nuværende udbudte kurser og herefter drøfte fremtidige undervisningstiltag.

Arbejdsgruppen vil blive nedsat og påbegynde sit arbejde medio 2010.

Der vil blive sammensat en kursusrække med differentieret undervisningsforløb tilpasset de enkelte faggrupper.

Kurserne forventes udbudt primo 2011. Indtil da fortsættes de igangværende kurser.

Uddannelse af patienter

Formål

Parallelt med personalets uddannelse i forebyggelse tvang, skal også patienterne uddannes i at forebygge konflikter og tvang. Gennem social færdighedstræning og psyko-koedukation, samt kurser i forebyggelse af konflikter, skal patienterne uddannes i fx at håndtere vrede.

Konkret indsats

Der igangsættes i 2010 projekt(-er) på afsnit i Region Hovedstadens Psykiatri hvor formålet er at udvikle metoder til undervisning af patienter i konflikthåndtering, social færdighedstræning mv og udbrede de gode erfaringer til de øvrige centre.

Gennemførelse

Projekterne igangsættes i 2010.

4. Nedbringelse af tvang i "den gode psykiatriske afdeling"

Formål

Erfaringer fra Gennembrudsmetoden viser, at ekstraordinært fokus på tvangsanvendelse kan medvirke til nedbringelse af antallet af tvangssituationer. Der er afsat midler i satspuljeprojektet om "den gode psykiatriske afdeling", til at udvikle et modelcenter, hvor bl.a. nedbringelse af tvang indgår som fokusområde.

Der udarbejdes en ansøgning i samarbejde med et almenpsykiatrisk center i Region Hovedstaden Psykiatri, hvor der lægges op til, at der i en projektperiode udvikles og afprøves forskellige metoder for at nedbringe anvendelsen af tvang og langvarige fikseringer, og der skal måles på effekten af tiltagene.

Et sådant "modelcenter" vil opnå god viden og erfaring på området, og det vil udover at udvikle initiativer for nedbringelse af tvang også kunne have en rådgivningsfunktion over for andre centre, både konkret og generelt med henblik på metoder til at nedbringe antallet af tvangsindgreb.

Konkret indsats

Der udarbejdes en detaljeret projektbeskrivelse som en del af ansøgning om satspuljemidler til "den gode psykiatriske afdeling".

5. Kvalitetsudvikling af dokumentation

Formål

Region Hovedstadens Psykiatri har besluttet at sætte særlig fokus på at forbedre den lovpligtige dokumentation af den anvendte tvang. Afgørelser fra Det Psykiatriske Patientklagenævn viser, at en stor del af de klager, hvor psykiatrien modtager kritik, skyldes manglende dokumentation. Der er derfor behov for at forbedre dokumentationen og sikre systematisk opfølgning på patientklagenævnens afgørelser, så en evt. ændret eller skærpet praksis hurtigt bliver formidlet til centrene.

Konkret indsats

Region Hovedstadens Psykiatri har i fællesskab med de enkelte psykiatriske centre udarbejdet en handleplan for bedre dokumentation med seks overordnede initiativer.

De indebærer bl.a.:

1. At samtlige vejledninger på tvangsområdet er ved at blive opdateret, redigeret og ensrettet
2. At der efterfølgende skal ske undervisning af samtlige psykiatriske centre på baggrund af ovenstående materiale.
3. Der er i samme omgang blevet udarbejdet skabelon for lægeerklæring med tilhørende tjekliste, så det sikres, at Det Psykiatriske Patientklagenævn altid får de nødvendige oplysninger
4. For at sikre at det lovfæstede krav om skriftlige dokumentation overholdes, sker der gennemgang af et udsnit af tvangsmateriale fra centrene med efterfølgende dialog med henblik på læring
5. Der gennemføres halvårslige journalaudits på centrene, hvor der foretages stikprøvekontroller.
6. Endelig sker der systematisk opfølgning på afgørelserne fra Det Psykiatriske Patientklagenævn, der skal offentliggøres for centrene med henblik på læring og at opnå sikker forståelse af praksis

Gennemførelse

Psykiatrilovsvejledning samt lægeerklæringskabelon er udarbejdet af arbejdsgrupper i regi af Komité for Patientrettigheder og Tvang, hvor det fremlægges og forventes godkendt af komité og herefter Kvalitetsråd september 2010, hvorefter det implementeres på centrene.

Undervisningen forestås i forlængelse heraf løbende i 2010 og 2011 af juristfunktionen i Sekretariats- og Kommunikationsafdelingen.

I 2010 vil der ske en gennemgang og kvalitetssikring af tvangsmateriale fra samtlige centre.

Der foretages endvidere løbende opfølgning på afgørelserne fra Det Psykiatriske Patientklagenævn. Det udarbejdede opfølgningsredskab ligger i oversigtsform på intranettet, således at samtlige centre kan få et overblik over Det Psykiatriske Patientklagenævns praksis-udmeldinger.

6. Videndeling

Formål

Erfaringer fra Gennembrudsmetoden viser, at videndeling er af afgørende betydning for udvikling af initiativer samt motivation for personalet. Med henblik på at understøtte de lokale initiativer samt at sikre, at gode erfaringer benyttes på tværs af centrene, vil Region Hovedstadens Psykiatri sætte fokus på videndeling.

Konkret indsats

Region Hovedstadens Psykiatri vil fremover afholde en årlig temadag, hvor der vil være fokus på drøftelse af erfaringer fra lokale og centrale initiativer. Herudover vil der blive oprettet en intranetside, hvor centrene kan udveksle erfaringer på tværs.

Gennemførelse

Sekretariats- og Kommunikationsafdelingen vil forestå arrangement af den 1. temadag i 2. halvår af 2010.

Sekretariats- og Kommunikationsafdelingen vil forestå, at intranet-siden vil blive iværksat i 3. kvartal i 2010.

Finansiering

Ovenstående initiativer vil betyde en umiddelbar merudgift, der for nogle af projekternes vedkommende vil kunne blive dækket af den million kroner, som Regionsrådet har afsat årligt til kompetenceudvikling med henblik på nedbringelse af tvang. Der vil i den forbindelse blive udarbejdet et selvstændigt oplæg om anvendelsen af disse midler, hvor undervisningsfilm og kurser i forebyggelse af tvang vil blive vægtet særligt.

Afsluttende bemærkninger

For samtlige initiativer gælder det, at der skal opstilles målelige indikatorer og ske opfølgning på effekten af indsatsen. Dette vil ske ved en årlig evaluering, hvor nuværende samt nykomne initiativer og deres målelige effekt drøftes.

Det er vigtigt at understrege, at handleplanerne ikke er et selvstændigt initiativ men en del af en større indsats for udvikling af psykiatrien, hvilket også må antages at indebære en indirekte effekt på nedbringelsen af tvang. Af andre initiativer i Region Hovedstadens Psykiatri kan bl.a. nævnes arbejdet med patientinformation, projekt den gode modtagelse og arbejdet med patient- og pårørendeinddragelse. Herudover sker der løbende modernisering af de fysiske rammer, og Region Hovedstadens Psykiatri sigter således med ovenstående initiativer ikke alene mod nedbringelse af tvang men mod en helhedsorienteret indsats for den gode behandling.

